

Cymorth i grwpiau seneddol

Cymariaethau â'r DU ac yn fyd-eang Crynodeb Gweithredol

Mae grwpiau pleidiau seneddol yn bodoli mewn nifer o ddeddfwrfeydd. Fodd bynnag, ymddengys nad oes diffiniad y cytunir arno ynghylch pwrpas y grwpiau hyn, nac i ba raddau y dylent gael eu cefnogi gan y Senedd y maent yn gweithredu ynddi.

Mae'r diffiniad o'r hyn a olygir gan grŵp plaid seneddol yn amrywio rhwng Seneddau, ond mae adroddiad a baratowyd ar gyfer Senedd Ewrop yn 2021 yn cynnwys crynodeb defnyddiol o'r rolau y mae grwpiau pleidiau seneddol yn tueddu i'w chwarae:

*"...they distribute tasks and responsibilities between their members, facilitate decision-making by aggregating the individual interest of the group members and negotiation of compromises between parliamentarians of different political affiliations, and contribute to informing the public on parliamentary decision-making processes."*¹

Yn y rhan fwyaf o achosion mae grŵp seneddol plaid yn cael ei ffurfio o aelodau etholedig o'r un blaid wleidyddol ac yn darparu swyddogaeth trefnu ganolog i'r aelodau hynny. Mewn rhai achosion, mae'r grŵp hefyd yn darparu cymorth penodol i arweinydd y grŵp.

Mae'r gwahaniaeth rhwng grŵp plaid seneddol a phlaid wleidyddol yn hollbwysig. Mae'r berthynas rhwng y ddau yn amrywio rhwng cenhedloedd, ac mae'r rheolau o ran eu hariannu hefyd yn amrywio i raddau gwahanol. Fodd bynnag, yn gyffredinol, mae grŵp plaid seneddol yn canolbwyntio'n benodol ar waith y Senedd dan sylw a dyletswyddau ei Haelodau etholedig. Yn y cyfamser, mae plaid wleidyddol yn cymryd rhan mewn

---

¹ Senedd Ewrop (2021) *Financing of political structures in EU Member States – How funding is provided to national political parties, their foundations and parliamentary political groups and how the use of funds is controlled*

https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/AFCO/DV/2021/10-27/2021-JUNE_PE694.836_Financingpoliticalstructures_withAnnex3_EN.pdf

gweithgarwch penodol o ran ymgyrchu etholiadol, ac mae ei haelodaeth yn fwy eang o lawer na'i haelodau etholedig.

Mae cefnogaeth i grwpiau gwleidyddol neu bleidiau yn y senedd yn wahanol mewn ffyrdd nodedig ar draws y deddfwrfeydd a adolygwyd ar gyfer y papur hwn.

Dyraniad

Yn y rhan fwyaf o'r enghreifftiau a adolygwyd, darperir cyllid i **grwpiau seneddol pleidiau**. Mewn rhai, fel y DU, yr Alban ac Iwerddon, cyfeirir yn lle hynny at "bleidiau", ond gyda chyfyngiad clir y dylid defnyddio unrhyw gyllid i gefnogi dyletswyddau seneddol.

Ym mron pob un o'r enghreifftiau a adolygwyd, mae dyraniad cyllid grŵp seneddol yn gysylltiedig mewn rhyw ffordd â maint y grŵp, neu nifer yr Aelodau sy'n gysylltiedig â phlaid gofrestredig. Mae rhai modelau wedi'u seilio'n llwyr ar gyfrifiad fesul aelod, tra bod eraill hefyd yn cynnwys elfen sylfaenol, sydd ar gael i bob grŵp cymwys - y Senedd, yr Almaen, Sweden.

Mae rhai modelau'n eithrio grwpiau sy'n cael eu cynrychioli mewn llywodraeth yn llwyr (Senedd y DU). Mewn modelau eraill, mae'n gyffredin i ryw fath o ostyngiad neu ategiad gael ei gymhwyso fel bod y gwrthbleidiau yn cael swm uwch o gyllid. Er enghraifft, yn y Senedd mae swm yr arian sydd ar gael i grŵp a gynrychiolir mewn llywodraeth wedi'i gapio, yn Iwerddon mae'r gyfradd fesul Aelod yn cael ei ostwng ar gyfer pleidiau'r llywodraeth ac yn Norwy mae grwpiau gwrthbleidiau o dri i bedwar Aelod yn cael 50 y cant yn fwy o gefnogaeth, tra bod grwpiau o fwy na phump yn cael cynnydd 100 y cant mewn cyllid. Mae rhai o'r enghreifftiau a adolygir yn defnyddio system haenog yn seiliedig ar faint grŵp, gyda'r gyfradd fesul aelod yn gostwng wrth i faint cyffredinol y grŵp gynyddu, e.e. Iwerddon.

Mae gan nifer fach o Seneddau drefniadau penodol ar gyfer darparu cymorth i arweinwyr y gwrthbleidiau. Ymddengys fod y sefyllfa hon yn llai cyffredin yn yr enghreifftiau rhyngwladol, lle mae'r ffocws ar grwpiau yn hytrach nag arweinwyr wrth bennu dyraniadau. Fodd bynnag, mae'n arfer gyffredin i arweinwyr y grwpiau gael eu nodi'n benodol mewn rheolau a rheoliadau sy'n ymwneud ag adrodd ar y defnydd o gymorth seneddol.

Diben a chyfyngiadau ar ddefnydd

Mae llawer o Seneddau yn gwahaniaethu'n glir rhwng gweithgarwch seneddol a gweithgarwch gwleidyddol, gyda rheolau a rheoliadau ar waith sy'n ceisio cyfyngu'r defnydd o gyllid seneddol i weithgarwch seneddol.

Mae lefel y manylion a ddarperir i grwpiau o ran yr hyn sy'n wariant cymwys neu'n wariant anghymwys yn amrywio'n sylweddol. Mae gan rai Seneddau ganllawiau mwy manwl ar waith, ac mae gan eraill ddiffiniad lefel uchel o "fusnes seneddol" y disgwylir i bob grŵp ac Aelod gydymffurfio ag ef.

Mae nifer o'r seneddau sydd wedi'u cynnwys yn y papur hwn yn nodi bod gwariant ar gyfathrebu cyfreithlon neu weithgarwch cysylltiadau cyhoeddus yn wariant cymwys, ond yn datgan yn bendant na all y gweithgarwch hwn gynnwys unrhyw ymgyrchu gwleidyddol na chyfathrebu mewn perthynas ag ymgyrchu gwleidyddol.

Mae gwariant cyfreithlon a ddyfynnwyd yn gyffredin ar gyfer cyllid grŵp seneddol plaid yn cynnwys gweinyddu canolog a chydlynu grwpiau, ymchwil ganolog a llunio polisi, cydlynu a chymorth cyfathrebu, offer, hyfforddiant, gwasanaethau a staffio i gefnogi'r grŵp.

Adrodd ac atebolrwydd

Mae gan y rhan fwyaf o Seneddau system ar waith lle mae grwpiau ac Aelodau yn cael eu dwyn i gyfrif ynghylch eu defnydd o gymorth ariannol. Y dull mwyaf cyffredin yw ei gwneud yn ofynnol i grwpiau adrodd yn rheolaidd ar eu defnydd o arian, ynghyd â rhyw fath o archwilio annibynnol. Mae'n gyffredin i arweinydd y grŵp neu chwip y grŵp fod yn gyfrifol am sicrhau cydymffurfiaeth â rheolau gwariant ac adrodd.

Yn Senedd y DU, Senedd yr Alban ac Oireachtas Iwerddon, rhaid llunio datganiad o wariant, ynghyd ag adroddiad gan archwilydd annibynnol, yn flynyddol. Yng Ngogledd Iwerddon, cyhoeddir gwariant gan bob plaid yn chwarterol, gyda'r Comisiwn yn trefnu adolygiad blynyddol gan archwilydd annibynnol.